

VYBRANÁ LITERATURA

- Badinter, E. (1998). *Materská láska od 17. století po současnost*. Bratislava: Aspekt.
- Badinter, E. (1999). *XY. Identita muže*. Bratislava: Aspekt.
- Barša, P. (2002). *Panství člověka a touha ženy*. Praha: Slon.
- Barša, P. (ed.) (2002). *Politika rodu a sexuální identity*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Beauvoir, S. de (1967). *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis.
- Bellinger, G. J. (1998). *Sexualita v náboženstvích světa*. Praha: Academia.
- Bem, S. L. (1993). *The Lenses of Gender*. New Haven: Yale University Press.
- Bly, R. (1999). *Železný Jan: kniha o mužích*. Praha: Argo.
- Bourdieu, P. (2000). *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum.
- Butler, J. (2003). *Trampoty s rodom*. Bratislava: Aspekt.
- Cameron, D. (ed.) (1999). *The Feminist Critique of Language*. London and New York: Routledge.
- Cviková, J., Juráňová, J. (2003). *Ružový a modrý svět. Rodové stereotypy a ich důsledky*. Bratislava: Aspekt.
- Čermáková, M., Navarová, H. (1990). *Ženy a volby 1990*. Praha: Sociologický ústav ČSAV. Interní edice.
- Čermáková, M., Hašková, H., Křížková, A., Linková, M., Maříková, H., Musilová, M. (2000). *Souvislosti a změny genderových diferencí v české společnosti v 90. letech*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky.
- Červinková, A., Hašková, H., Kolářová, M., Linková, M., Moravcová-Smetáčková, I., Šaldová, K. (2002). *Analýza současné situace v rovnosti žen a mužů v oblasti věčné působnosti MŠMT*. Praha: Sociologický ústav.
- Černá, P. (2001). *Rozvod, otcové a děti*. Praha: Eurolex Bohemia.
- Český helsinský výbor (2002). *Prosazování rovnosti mužů a žen na trhu práce v České republice*. Praha: ČHV.
- Český svaz žen (1998). *Postavení žen v České republice – sborník ze semináře*. Praha: JOB Publishing.
- Domácí násilí, staré problémy, nová řešení? – sborník z konference (2001). Praha: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Eislerová, R. (1995). *Číše a meč, agrese a láska aneb Žena a muž v průběhu staletí*. Praha: NLN.
- Elsteinová, J. B. (1999). *Veřejný muž, soukromá žena*. Praha: ISE.
- Estés, C. P. (1999). *Ženy, které běhaly s vlky. Mýty a příběhy archetypů divokých žen*. Praha: Pragma.
- Fredman, S. (1997). *Women and the Law*. Oxford: Clarendon Press.
- Fialová L. et al. (2000). *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Slon.
- Fischlová, D., Prokešová, P. (2003). *Vytvoření informační základny pro analýzu faktorů ovlivňujících rozdíly v úrovni pracovních příjmů (mezd) mužů a žen a pro modelování (prognózoování) těchto rozdílů*. Praha: VÚPSV.
- Formánková, L., Rytířová, K. (eds.) (2004). *ABC feminismu*. Brno: Nesehnutí.
- Friedan, B. (2002). *Feminine Mystique*. Praha: Pragma.
- Gilligan, C. (2001). *Jiným hlasem*. Praha: Portál.
- Hamplová, D., Rychtaříková, J., Pikálková, S. (2003). *České ženy: vzdělání, partnerství, reprodukce a rodina*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- Harding, S. (1986). *The Science Question in Feminism*. Ithaca: Cornell University Press.
- Havelková, H. (ed.) (1995). *Gibt es ein mitteleuropäisches Ehe- und Familienmodell?/ Existuje středoevropský model manželství a rodiny? Praha: Divadelní ústav, pp. 19–33.*
- Havelková, H. (1996). *Český diskurs o ženách a politice před volbami 1996*. In *Aspekt 2/96, Bratislava: Zájimové združenie žien Aspekt, str. 83–88.*
- Havelková, H. (1999). *The Political Representation of Women in Mass Media Discourse in the Czech Republic 1990–1998*. In *Czech Sociological Review Vol. 7, No. 2, Fall 1999, pp.145–165*, Praha: Institute of Sociology, Academy of Sciences of the Czech Republic.
- Heitlingerová, A., Trnková, Z. (1998). *Životy mladých pražských žen*. Praha: Slon.
- Hlasy žien: Aspekty ženské politiky* (2002). Bratislava: Aspekt.
- Chaloupková, J., Šalamounová, P. (2004). *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR.
- Chříbková, M., Chuchma, J., Klimentová, E. (1999). *Nové čtení světa 1/ Feminismus devadesátých let českýma očima*. Praha: One Woman Press.
- Irmen, L., Köhncke, A. (1996). *Zur Psychologie des „generischen“ Maskulinums*. In *Sprache und Kognition 15/96*, Bern: Verlag Hans Huber, pp. 152–166.
- Kalivodová, E., Knotková-Čapková, B. (eds.) (2003). *Ponořena do Léthé. Sborník věnovaný cyklu přednášek Metafora ženy 2000–2001*. Praha: Filozofická fakulta UK.
- Kelen, J. (1999). *Ženy z Bible*. Brno: BOOKS.
- Kimmel, M. S. (2000). *The Gendered Society*. New York: Oxford University Press.
- Křížková, A., Pavlica, K. (2004). *Management genderových vztahů: postavení žen a mužů v organizaci*. Praha: Management Press.
- Lenderová, M. (1999). *K hříchu i k modlitbě: žena v minulém století*. Praha: Mladá fronta.
- Lienau, M., a kol. (1997). *Domácí násilí – záležitost nikoli soukromá. Konferenční sborník*. Praha: Koordinační kruh prevence násilí na ženách.
- Lowe, M., Hubbard, R. (eds.) (1981). *Woman's Nature: Rationalization of Inequality*. New York: Pergamon Press.
- Marková, D. (1998). *Hrdinky Kámasútry. Historie indické ženy*. Praha: Dar Ibn Rushd.
- Maříková, H. (ed.) (2000). *Proměny současné české rodiny*. Praha: Slon.
- Mead, M. (1935). *Sex and Temperament in Three Primitive Societies*. New York: William Morrow.
- Merchant, C. (1980). *The Death of Nature: Women, Ecology and the Scientific Revolution*. New York: Harper & Row.
- Moravcová-Smetáčková, I., Mičienka, M., Rubánková, P. (2002). *Gender v OSZ: porovnání znalostí a dovedností dívek a chlapců v maturitním předmětu Občanský a společenskovědní základ*. Praha: CERMAT.

- Nussbaum, M. C. (2000). *Women and Human Development. The Capabilities Approach*. Cambridge University Press.
- Oakley, A. (2000). *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál.
- Oates-Indruchová, L. (ed.) (1998). *Dívčí válka s ideologií*. Praha: Slon.
- Opočenská, J. (1995). *Zpovzdálí se dívaly také ženy: výzva feministické teologie*. Praha: Kalich
- Pavlík, P. (ed.) (2004). *Stínová zpráva v oblasti rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů*. Praha: Gender Studies.
- Právní postavení žen v České republice*. (1998) Praha: Nadace Gender Studies.
- Renzetti, C. M., Curran, D. J. (2003). *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum.
- Rovné příležitosti žen a mužů v zaměstnání*. (2003) Brno: Nesehnutí.
- Samel, I. (1995). *Einführung in die feministische Linguistik*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Savage, M., Witz, A. (eds.) (1992) *Gender and Bureaucracy*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Spencerová, T. (2003). *Jsem tranďák!* Praha: G plus G.
- Thorne, B. (2003). *Gender Play. Girls and Boys in School*. New Jersey: Rutgers University Press.
- Valdřová, J. (2001). *Novinové titulky z hlediska genderu*, *Naše řeč*. 84 (2), str. 90–96.
- Valdřová, J., Smetáčková, I., Knotková-Čapková, B. (2005). *Příručka pro posuzování genderové korektnosti učebnic. Ročenka katedry/centra genderových studií 03/04*. Praha: Fakulta humanitních studií UK.
- Věšínová-Kalivodová, E., Maříková, H. (eds.) (1999). *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. Praha: Nadace Open Society Fund Praha.
- Vodáková, A., Vodáková, O. (eds.) (2003). *Rod ženský (Kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme?)*. Praha: Slon.
- Vodrážka, M. (1996). *Feministické rozhovory o „tajných službách“*. Praha: Nadace Gender studies.
- Voňková, J., Huňková, M. a kol. (2004). *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem.
- Wichterich, Ch. (2000). *Globalizovaná žena: zprávy o budoucí nerovnosti*. Praha: ProFem.
- Wolf, N. (2000). *Mýtus krásy*. Bratislava: Aspekt.
- Wolchik, S., Meyer, A. (eds.) (1986). *Women, State, and Party in Eastern Europe*. Durham, North Carolina: Duke University Press.
- Zak, M. W., Motts, P. A. (eds.) (1983/1935). *Women and the Politics of Culture*. New York: Longman.
- Zaostřeno na ženy a muže* (2003). Praha: ČSÚ.
- Zdravé rodičovství* (2000). Praha: Aperio ve spolupráci s Nadací OSF a agenturou STEM.
- Znásilnění – sborník přednášek*. (2001) Praha: Elektra.
- Ženská práva jsou lidská práva – sborník přednášek ze semináře*. (2002) Brno: Nesehnutí.
- Ženy a muži v datech* (2002). Praha: Český statistický úřad.
- Ženy a muži v datech* (2003). Praha: Český statistický úřad.

LITERATURA VYUŽITÁ V ŽÁKOVSKÝCH AKTIVITÁCH

- Dudák, V. a kol. (2003). *Občanská nauka pro střední odborné školy a studijní obory SOU*. Praha: SPN.
- Kouba, M., Šich, J., Mareček, P. (1995). *Kanonizace blahoslaveného Jana Sarkandra a blahoslavené Zdislavy*. Olomouc: Metropolitní kapitula u svatého Václava.
- Matějka, M., Fára, L. (2004). *Komunikace v multikulturní škole*. In *Ke kořenům demokracie*. Nymburk: SVOD.
- Pike, G., Selby, D. (2000). *Cvičení a hry pro globální výchovu*. Praha: Portál.
- Procházková, I., Raabová, E. (2001). *Výchova k občanství a demokracii, ukázky úloh a náměty pro výuku občanské výchovy*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání.
- Reforma multikulturního vzdělávání: manuál pro učitele základních škol*. (2003) Praha: Partners Czech.
- Věšínová-Kalivodová, E., Maříková, H. (eds.) (1999). *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. Praha: Nadace Open Society Fund Praha.
- Weiss, P., Zvěřina, J. (2001). *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál.

Webové stránky Českého statistického úřadu, www.czso.cz
 Webové stránky Akademie věd České republiky, www.avcr.cz
 Projekt Varianty společnosti Člověk v tísni, www.varianty.cz

VYBRANÉ WEBOVÉ STRÁNKY

www.004.cz

stránky s aktuálními a zajímavými informacemi pro gaye a lesby

www.aperio.cz

stránky společnosti Aperio, která prosazuje právo žen rozhodovat o porodu a dále se snaží zlepšit postavení rodičů ve společnosti

www.aspekt.sk

stránky slovenského zájmového sdružení žen, které vydává feministický časopis Aspekt, provozuje knihovnu a vydává knižní edici

www.bkb.cz

stránky Bílého kruhu bezpečí, který se zaměřuje na pomoc obětem trestných činů a na prevenci kriminality včetně domácího násilí

www.centrumelektra.cz

stránky neziskové organizace Elektra, která pomáhá ženám, obětem sexuálního násilí v dětství a znásilněným ženám

www.clovekvtisni.cz/vzdelavaciprojekty.php

stránky společnosti Člověk v tísni, která se mimo jiné zabývá vzdělávacími projekty podporujícími toleranci a odstranění stereotypů

www.csz.cz

stránky Českého svazu žen

www.eamos.cz/gender

stránky katedry germanistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity věnující se genderové problematice související se školstvím, jazykem a médií

econnect.ecn.cz

stránky občanského sdružení Econnect, které pomáhá českým neziskovým organizacím využívat informační technologie a internet a nabízí pravidelné zpravodajství z neziskového sektoru; mezi sledované oblasti patří gender a lidská práva

europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality

stránky Evropské komise, direktorátu pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti

www.feminismus.cz

stránky zřízené Gender Studies, o. p. s., kde lze nalézt aktuální informace o dění v oblasti rovných příležitostí žen a mužů a celkově feministického hnutí, on-line knihovnu a knihkupectví, program akcí a řadu dalších zajímavých zpráv řazených do tematických oblastí, například Historie, Rodičovství, Média, Násilí atd.

feminismus.cz/pametzen

stránky projektu Paměť žen, který zachycuje životní zkušenosti a názory žen tří generací (narozených v letech 1920–1960) metodou oral-history a narativního interview

www.fhs.cuni.cz/gender

stránky katedry genderových studií Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze

fss.muni.cz/gs

stránky oboru genderových studií na katedře sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně

www.gendersonline.cz

stránky oddělení Gender a sociologie, které pracuje v rámci Sociologického ústavu Akademie věd ČR; poskytují informace o výzkumech a publikacích týkajících se genderové problematiky, včetně časopisu Gender, výzkum, rovné příležitosti

www.hlidacifena.cz

stránky nezávislého občanského projektu, jehož cílem je podpořit vstup žen do politiky

www.koordona.cz

stránky koalice organizací proti domácímu násilí

www.mpsv.cz

stránky Ministerstva práce a sociálních věcí obsahující odkaz na oddělení zabývající se rovností žen a mužů a na Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

www.owp.cz

stránky nakladatelství a vydavatelství One Woman Press, které se specializuje na beletrii, poezii i odbornou literaturu týkající se genderové problematiky

www.partnerství.cz

stránky zabývající se registrovaným partnerstvím; obsahují rovněž informace o občanském sdružení Gay a lesbická liga

www.profem.cz

stránky obecně prospěšné společnosti ProFem, která poskytuje poradenství ženským organizacím a projektům, podporuje akce v oblasti ženských lidských práv a věnuje se v této oblasti i politickému lobbingu

www.strada.cz

stránky neziskové organizace La Strada, která se zaměřuje na prevenci obchodu se ženami a pomoc jeho obětem

www.stud.cz

stránky sdružení STUD (sdružení leseb, gayů a přátel), které obsahují informace o registrovaném partnerství, kulturním festivalu Mezipatra, linku pomoci a další zajímavosti

www.transforum.cz

stránky občanského sdružení TransForum, které podporuje v jednotlivých životních etapách transgendery, tj. transsexuály a transvestity, a šíří je otevřené pro všechny zájemce o tuto problematiku

translide.unas.cz

stránky s informacemi o transsexualitě, transgenderu a přeměně pohlaví

zenskaprava.ecn.cz

stránky Nezávislého sociálně ekologického hnutí (Nezávislí), které se zabývají specificky ženskými právy a genderovou problematikou

www.zenyaveda.cz

stránky Národního kontaktního centra - ženy a věda, které pracuje v rámci Sociologického ústavu Akademie věd ČR; na stránkách naleznete informace o genderové rovnosti ve vědě a výzkumu a mezinárodní spolupráci ve vědě a výzkumu, statistiky a rozhovory s badatelkami

REJSTŘÍK ZÁKLADNÍCH POJMŮ

A

afirmativní akce, opatření 50, 70
androcentrismus 21, 32, 65

B

biologický esencialismus 18, 21, 27

D

dekonstrukce genderu 12, 18, 20
dichotomie genderu 12
diskriminace 13, 30, 34, 47, 48, 49, 50, 66, 67, 69
- nepřímá 49, 50
- otevřená 69, 70
- při výběru zaměstnanců, v zaměstnání 49
- přímá 49, 50
- skrytá 69-70
- statistická 34
- v inzerátech 49
- v jazyce 58
domácí násilí 31, 51-52
dualismus genderu 15, 16, 23, 37
duální pracovní trh 34, 82

E

esencialismus viz Biologický esencialismus

F

feminita 10, 14, 16, 23, 54, 61, 62
feminismus 11-12, 68, 71
- druhá vlna 11, 12, 46, 47, 48
- první vlna 11, 46, 48
- třetí vlna 12, 47
feminizace chudoby 71
feminizace povolání, oboru 34, 41, 73, 82

G

gender mainstreaming 46, 50, 75
genderfair language 58
genderocida 70
gender 10, 18
- dekonstrukce (genderu) viz Dekonstrukce genderu
- dělba práce 32, 36, 43
- identita 10, 19-20, 29, 53, 57, 73
- konstrukce (genderu) viz Konstrukce genderu
- nerovnost 13, 17, 30, 31, 33-34, 38, 49, 57, 58
- polarizace 10, 21, 27, 37
- předsudky 48
- role 10, 27, 28, 57, 59, 65, 70
- segregace 14, 34-36, 41, 42
- socializace 10, 20, 26, 27, 73, 80
- stereotypy 11, 14, 36, 53, 55, 63, 65, 66, 70, 71, 78, 80
genderová studia (gender studies) 10, 13, 18, 68
genderově senzitivní škola viz Škola
generické maskulinum 53, 77
- definice 58
globalizace, globální problémy 67-68

H

heteronormativita 23
homosexualita 23, 36, 46, 48, 65, 72

K

koedukace 78
konstrukce genderu 10, 15, 54, 65
kvóty 39, 41, 42, 50
- aktivní podpora vstupu žen do politiky 38, 43
- vyšší zastoupení žen v politice 38, 72

M

maskulinita 10, 14, 16, 23, 54, 61, 62
 matriarchát 30
 mýtus krásy 54

N

násilí na ženách 50-52
 - obchod se ženami a dětmi 71
 - pohlavní zneužívání viz Pohlaví, pohlavní zneužívání
 - prostituce 51
 - v rodině viz Domácí násilí
 - znásilnění 51, 64
 non-sexist language viz Genderfair language

O

obchod se ženami viz Násilí na ženách, obchod se ženami

P

patriarchát 30, 62, 63, 64, 65, 69, 70
 - definice 26
 - patriarchální nadvláda mužů 29
 - patriarchální právo 45
 - patriarchální společnost 40
 pohlaví 10, 12, 16, 18, 45, 61
 - pohlavní mutilace viz Ženská obřízka
 - pohlavní zneužívání 51
 práce
 - spojení práce a rodiny 38
 prostituce viz Násilí na ženách, prostituce

R

rodina 14, 22-23, 32, 47-48, 54, 73
 - násilí v rodině viz Domácí násilí

S

segregace
 - genderová viz Gender, segregace
 - pracovního trhu 14, 34-36
 sexualita 23-25, 65
 sexuální obtěžování 24, 37, 46, 58
 - definice 49
 sféra
 - soukromá 15, 22, 30, 31, 47, 64, 65
 - veřejná 15, 22, 30, 31, 46, 58, 64, 65
 skleněný strop 36
 skleněný výtah 36
 soukromá sféra viz Sféra, soukromá
 stereotypy 80
 - genderové viz Gender, stereotypy

Š

škola 79, 83
 - genderově senzitivní škola 11, 59, 79, 83

T

token, tokenismus 36

V

veřejná sféra viz Sféra, veřejná
 viktimizace 50
 - definice 51
 volební právo 11, 40, 43, 46

Z

znásilnění viz Násilí na ženách, znásilnění

Ž

ženská obřízka 27, 47, 70

GENDER VE ŠKOLE

Příručka pro vyučující předmětů občanská výchova, občanská nauka
a základy společenských věd na základních a středních školách

Vydání první

Autoři textů Barbara Havelková, Hana Havelková, Lucie Jarkovská,
Blanka Knotková-Čapková, Petr Pavlík, Irena Smetáčková,
Jana Valdrová

Editorky Irena Smetáčková a Klára Vlková

Odborná redakce žákovských aktivit Nicole Borůvka

Jazyková redakce Kateřina Štěpančíková

Obálka, sazba a grafická úprava Milan Šíp Creative Shop

Tisk tiskárna AF BKK, s. r. o.

Vydala v roce 2005 Otevřená společnost, o. p. s.

Seifertova 47, Praha 3, <http://www.osops.cz>

jako svou 5. publikaci

ISBN 80-903331-2-5
